

CONTEXT – ANTI AGING ופלאות אחרות

אבל אז הוא החליט לקחת את עצמו בידים. נחוש, הוא פנה לבקש עזרה במכון המתמחה בטיפול באמנויות קונספטואליות-פוסט מינימליסטיות, ואכן לא עברו אלא שנתיים וחיי השתנו מהקצה אל הקצה. הוא אהב את הטיפולים הפרטניים, אך דווקא אלה הקבוצתיים דחפו אותו החוצה אל תוך החיים. מגבר עצור ומופנם, ביישן פתולוגי, כזה שבקושי יכול היה להשיר מבט אל תוך עיניה של אישה, הפך לאינטלקטואל יצרי ורב חן, בעל יכולת הבחנה, ניתוח ויישום ברמות הגבוהות ביותר. הגילוי שגברים קרחים הם חכמים, היכה בו כמו ברק.

• • •

אמנות אקספרימנטאלית היא יעד תשוקה ואתר פעולה לתמימים רדיקלים. אלה שהחברה המהוגנת תכנה בהמשך ולנצח, 'אמנים פרובוקטיביים'. כאלה שאפילו תשדורת דיסקרטית בינם לבין עצמם מתקבלת אצלם כפידבק מבורך ומספק. בתוכם, בין רקותיהם נשמעת התשדורת החשאית כמו שאון אדיר הבוקע מתוך גרונם של עשרות אלפי אוהדי כדורגל פנאטים, מסתלסל ומתכרבל עד שהוא הופך לגוש כביר ומוצק שחונק את האצטדיון.

המורח.

קולות הדרבון והעידוד של האוהדים העלומים הלכודים והמסתחררים ללא מוצא בחלל גולגולתם של האמנים הרדיקלים הם המלווים הצמודים והנאמנים שלהם, בלעדיהם הם אבודים. הרעש הפנימי מהווה טרנספורמטור, תוסף אנרגיה לאגו ולבולמוס היצירתי המרושל שלהם, שלעולם לא יודע שובע. גוש הרעש הגדול הוא עבורם עידוד מלהיט ואישור תמידי לדיעה המוצקה, על כך שהם אכן יוצרים, אחרים ומיוחדים.

אקסבציוניסט, מאונן חוצות לדוגמה, המעתיק את פעולתו לשדה האמנות, הופך מידית לאמן אקספרימנטאלי נועז, או לפוסט מאונן מודרני. כמוכן שאין דינו של אוונגרדיסט מאונן בפרהסיה כדינו של פועל מותש, זה שסתם כך על הדרך בדרכו חזרה הביתה מעוד יום עמל מפרך חושף ומעסה בשחרור רב את אבר מינו במושב אחורי של אוטובוס או בפינת רחוב. הסוטה המנומק-התם הרדיקאלי, מדושן עונג ומלא מעצמו, מפקיר עצמו לעיסוי המענג, חגור ומאובטח בחגורת האמנות, כשהקונטקסט והפרנטיים מהווים עבורו רשת בטחון על כל צרה שלא תבוא. האקט הרדיקאלי, פורץ הדרך והווירטואוזי מתאפשר גם על רקע הכרת הנפשות הפועלות בשדה האמנות והוודאות המוחלטת של אי דחייתו על הסף. סיכוי סביר שמהר מאד האירוע יפרוץ לתקשורת. תחילה כדיווח חדשותי-יחצני קורץ ופיקנטי ולאחר מכן בהרחבה עסיסית ויתכן שאף בתוספת ראיון טלפוני זריז עם ליצן הרגע. הריאיון ישמע צפוי ומשומש כאילו נשלף ממדף המסומן בתווית 'פרובוקציות באמנות' ממדור התרבות שבארכיון העיתון. קרוב לוודאי שבמקביל, בערוץ אחר יתפתח דיון המהומי חמור סבר שנייע ראשים גדולים בתנועת מטוטלת לכאן או לכאן מלווה בגמגומים בסגנון אינטלקטואלי. ההמולה, אי ההסכמה, עצם המחלוקת, זוהרה של האמביוולנטיות יעידו כאלף עדים שמדובר באמנות אניגמאטית, מאתגרת וחשובה, שמחוברת בחבל טבור ארוך מכאן ועכשיו ועד בכלל.

עינוגו העצמי במסגרת ערבי פרפורמנס נישא הרחק וגבוה על גבי צווחות האגף הפוליטי השמרני שמתמזגות בתמהיל הרמוני מופלא אל תוך השצף המילולי, השרשור הצפוי המייגע של קישורים וההתכתבויות היסטוריות פילוסופיות ותיאורטיות. הגודש המילולי האינסופי, הפרסום התקשורתי והסערה בעקבותיו, הם כאמור עוגן הביטחון שלו בעולם, הם הערובה וההוכחה להיותו קיים, ואמן. הם אלה שמטווים עבורו את המסלול הישיר לאלוהים, אותו אלוהים אמנותי מוכר, אלוהי הטפלות, השרלטנות, אלוהי ההכחשה וההדחקה, המפמפם הגדול של מסורת האפיל הרדיקאלי, שעל הדרך מקנה למאונן הגדול גם כמה נקודות זכות עבור עבודה שהיה עליו להשלים, בדרכו לרכוש את התואר האקדמי הנכסף. האקט עובר כמוכן תהליכי, עידון וטיהור, הסטייה מעוקרת מפעולת האוננות הפומבית והיא הופכת לפעולה לגיטימית, חכמה, מדודה ושכלתנית. כלי עבודה ביקורתית, צינור קשיח להזרמת משמעות באמצעות ידי המסוככות של האמן ולקרקע

פורייה, מוכנה לעוד ועוד דישון וליטוש תבונתי, לעיבוד מלומד ומנומק מידי הפרשנים והלהגנים שמבין עיתונאי התרבות היומית. דפי ההסבר לפרפורמנס, לעבודת הווידיאו ולצילומים שתעדו את האירוע, נפתחו באמירות טרחניות שמצלצלות פאתוס מודרניסטי דהוי, משהו בנוסח: "מטרת האמן לדחוק בגבולות האמנות, לערער, על ולפרוע את הקיים, לסנוט בטאבו, לצאת נגד הרעבתנות הקפיטליסטית והאנינות האמנותית. להציף שאלות עקרוניות באמצעות מעשה קיצון, בפעולה שלוקחת סיכון מחושב בחיכוכה עם אי הלגיטימציה ותוך כדי כך שואלת שאלות על רדיקליות כאקט וכמחשבה ותוהה על מחויבותם המוסרית של האמן והאמנות בתוך שטחי ההפקר שהכשירו לעצמם".

חיו של האמן אם כך, נתפשים כמתנהלים כנגד הסדר, אל מול איזו מהוגנות מעורפלת – בורגנות נעלמה. עבורו כולם בורגנים. מטרתו נשגבה – לסמן את הבורגנים. כך ומבלי שהתכוון, לסמן את קווי המתאר שלו עצמו כהיפוכם.

כל מה שמעבר לקירות גופו של האמן האקספרימנטאלי הוא זמזום טורדני ושמרני של הזרם המרכזי, נושא כליו של חזירי ההון והשלטון. הפורמאליות, האנדרסטיימנט, או מה שאפשר לקרוא לו בהכללה, החולין, הם הרע מכל, הם הגיהנום עבורו. עוצמתו של העידון היא יבשת עלומה בשבילו ועל כן הוא נידון להיות ייצרן כפייתי של ריגוש.

אם ננסה לרגע להחליף את האמן המאונן באמן חברתי-אקטיביסט ואת הפועל המותש בעובד סוציאלי, נקבל את אותה פורמולה – עולם בו פרוורטים בהתהוות ומתבגרים שמסרבים לנטוש פעילויות פילנתרופית בנוסח תנועת הנוער, הם אמנים, אמנים פורצי דרך ואמיצים, כאלה הראויים לקשב ולמבט נוסף. המשותף לכולם – ואפשר לצרף אליהם את אמני השליפה והמשוב המידיים מפחי ויוצרי הרוח הוויראלית והחברותא הווירטואלית – היא סגידה רומנטית, ואנכרוניסטית לחדש, ליצירתיות ופטיש נרקסיסטי לרדיקאליות.

מרינה אברמוביץ – מלכה עירומה בסחבות.
פוסט מודרנה, אלטרנטיבה, שואה ומיניות אקספרימנטאלית במופע שירת פתחי הגוף.

כמצופה, הכל קרה ומהר. ימים ספורים חלפו מאז המיצג הראשון שלו ומאונן החוצות הנועז הפך לארס מאונן פואטי, מוברג היטב אל תוך הרצף ההיסטורי. פרשן ותיק טען: "על רגל אחת וברמת הפשט, קל לזהות את הקשר בין חוסר התוחלת של פעולת האוננות לבין מצבה הנואל של האמנות היום. המלך עירום ביודעין. זאת מטפורה חסרת תחכום במתכוון, ישירה, מבריקה וכואבת, שבבסיסה חופש גדול, ניכור ובדידות קיומיים. בפשטותו התמימה, זהו מרד שמתאים כמו כפפה ליד לעולם שלאחר קץ כל המרידות. יתכן ואנו עדים למרד האמנות האחרון, מרד עקר במעגל סגור אשר מוצא אל הפועל בידי מורד רצוף, המתקומם נגד מכבש השוק בעודו מפגין חוסר אמון ובוז מוחלט גם כלפי עולם האמנות השבע והאדיש. זוהי עוד חוליה הגיונית ומתבקשת על הרצף דאדא סוריאליזם, ההפנינגס של שנות החמישים, קבוצת פולקסס ועד ימינו אלה, ימיהם של טינו סגל ומהנדסי הסיטואציות, אמני הפרפורמנס והתיאטרון החזותי. המורד העכשווי שהופשט מנכסיו החומריים והרוחניים בידי השוק, מתריס מולו עם כל מה שיש לו. מתיז את נוזלי גופו לכל עבר ותוך כדי כך צועק את הבעלות עליו, מכריז עליו כעל מרחב אוטונומי. גופו הוא רכושו היחיד, תיבת התהודה שלו. היצירה שוכנת בסדקים שבין רעיונות סותרים. בין בנייה והרס, בין הביולוגי לטכנולוגי, בין הזמני לקבוע, בין שליטה רודנית לספונטניות אורגנית. הפעולה רוויה באי נחת הקושר אותה ואת מה שחווה הצופה באמצעותה, לחרדה אמורפית גלובלית שמדגישה ומחדדת את הבנתנו ותפישתנו את המציאות היומיומית שמסביבנו". פרשן אחר אמר: "הממד החזותי המאתגר בעבודתו, כמו גם גישתו המחקרית והניסיונית, מרחיבה את גבולות המדיום וגורמת להתבוננות מעמיקה וחשיבה מחודשת ביחס לדימוי ולשאלות אמנותיות עקרוניות הנוגעות למעמדו. ממד החדשנות, לצד גורם ההפתעה החזותי והגירוי הגופני והאינטלקטואלי מעניקים ליצירה עומק ועניין המאתגר את הצופה להעמיק בתוכנה של העבודה. האקט, הספציפי ובכלל אמנויות המופע והביצוע משקפות את הדינאמיקה של מערכת היחסים בין האדם למכונה וחושפות את התקוות והפחדים של החברה המודרנית ביחס לעידן הטכנולוגי ואפשרויותיו הפוסט-אבולוציוניות".

מבקרת אמנות נחשבת הוסיפה. "המיצג, הדינמי באופיו, מעורר שיח מתמשך המסרב להגדרה מקובעת של נושא, עריכה, תצוגה ופרשנות. זהו

מהלך מחקרי שמושאו תפישה ואופני התבוננות; תהליך עבודה של ניסוי וטעייה – תעייה, בחומר ובצורה, תהליך המביא להיטמעות בעולם. וסיימה בפסקנות. "העבודה המבריקה מבוססת על מה שלעולם לא יהיה ועל מה שהיה פעם אבל כבר איננו. מיצג מורכב, אינטליגנטי ומעמיק".

המורד הבודד, הולך ומתמקצע, הוא יודע כבר למלמל כמה מילות הסבר על פעולת הגירוז והשיוף ועל הצד הלוגיסטי, התכנון והשליטה שעבודה כזאת דורשת. "שום דבר לא מקרי", הוא לא עייף מלהכריז, "כל מהלך מדוד ומתוכנן עד הפרט האחרון, אין מקום לטעויות ואלתור". ולראיה, הוא המשיך ואמר "למדתי לשלוט אפילו בכמות ובעיתוי פליטת הזרע. הכל כאמור מבויס, אין מקום לאימפרוביזציה. גם אופן ניגוב הזין מהטיפה האחרונה, תמיד עם שלוש מלבני נייר טואלט הצריך חזרות רבות". הוא הזכיר דחופות את המושג חופש ואת החובה להפנות עורף לתביעות מוסרניות שמשיתה עלינו החברה.

שבוע לאחר מכן, נערך עמו ראיון במוסף התרבות של סוף השבוע. דיוקן פרוע שלו התנוסס על עמוד השער של המוסף היוקרתי והמעודן והפנייה לראיון עם תצלום מוקטן של דיוקנו הופיעו גם בעמוד הראשי לצד שמו של העיתון, מלווה בכיתוב בולט – "הצפייה בעבודת הווידיאו הפרובוקטיבית, תוגבל בגיל". עורך המוסף רצה להיות הראשון לשלוט בו, לדאוג לו, ולסמן עבורו את דרכו למרכז. בכותרת המשנה הופיעה הצהרתו וחתמתו בראשי תיבות בסופה. "אני רואה באמן ובאירוע את התופעה התרבותית החשובה של השנה, אירוע ששינה את פני מפת האמנות בישראל. הוא זוכה להד האדיר שהוא ראוי לו, בין השאר כי פרסומו הראשון מתקיים במעוז התרבות ההגמונית, כאן מעל דפי מוסף זה". הוא חתם ואמר: "כעורכו של המוסף תפסתי מיד את כוח הנפץ שלו ושל המופע". חשוב היה לו מאד שהחשיפה הראשונה תיחס לעיתוננו. זאת תהיה הוכחה ניצחת שידיו הרועדות עדיין מצליחות לגשש אחר הדופק וערנותו לחדש תצבע בגוון חי של עכשוויות את לחייו הדהויות של המוסף הוותיק שאותו הוא עורך עשרות שנים. בצילום הפורטרט, שיערו של האמן היה סתור בסגנון פוסט פאנק היפסטר פילוסופי. מעין שילוב בין תספורתו של לוק גודאר בזקנתו, עם עיצוב השיער של ג'וני רוטן בשיאו, זאת בתוספת זקן אופנתי שסגר על פניו. המראה הכל כך נכון, העיד יותר מכל

שמדובר באמן קר רוח, נועז, עיקש ודעתן, בדיוק כמו שצריך להראות ולהיות עכשיו אמן עכשווי.

מבלי שנשאל ובשפה גבוהה ומליצית שלא הייתה אופיינית לו, הוא פתח ואמר: "לכבוד הוא לי, להתארח באכסניה כל כך יוקרתית וחשובה. רק מתוך מקום כזה יכול לבוא השינוי. רק מבפנים, מהמרכז הוא יכול לפרוץ החוצה אל עבר המחוזות האלטרנטיביים ולנסות לחרוך את השוליים, להיות אפקטיבי ולברוק אפשריות לשינוי בסדר הקיים". נראה שהוא לא היה מודע לחלוטין למשמעות הרגסיבית של דבריו. כשהמראיין העיר לו על כך, הוא פרץ בצחקוק נבוך, החל להשתנק והמשיך בקול שהלך והפך למן געייה בתדרים משתנים "רציתי להשתין להם על השטיח וללכת, לטנף להם את המוסף בידי המזוהמות". קולו המשיך ונסק ככה סתם, כמו מנגינה אבודה. בשארית צליל צפצפנית סיים ואמר, "אני, בניגוד למלך המקורי מודע לגמרי לעירומי" ואז סיים במשפט תמוה וחדתי, "אני בכלל צייר, אני בא מצירור" ... שכבות ושקיפות... הקוראים הצעירים המתוחכמים תפסו את דבריו המבולבלים כאמירה אירונית חריפה היוצאת מפיו של אמן שנון, פעלולן נדיר שמסוגל ומעז לשתות מהבאר בעודו משתין לתוכה והפכו באחת לקהל פוטנציאלי שיגדוש את ערבי המופעים החיים שלו, שמועדם ומיקומם הופיע במקום בולט בגוף הכתבה.

תמו החגים והסתיו עמד בפתח

לטובת הציבור הרחב הוחלט שהמיצג המלהיב יהיה המופע המרכזי באירועי פתיחת עונת התערוכות ויתקיים ברחבת המוזיאון, מקום גדול מספיק עבור ההמון התרבותי. הפעם לשם שינוי, בעקבות התקציב הנדיב ועם הביטחון שצבר, הקים המאונן רב הכוח אנסמבל-להקה של תריסר גברים מסוקסים, חציים כהי עור (עובדים זרים ופליטים חסרי בית) וחציים לבנים, כולם לבושים בתלבושת יוניסקסית אחידה מעוצבת עם קריצה לשנות ה-80. חבורת הגברים ביצעה את העינוג העצמי בתנועות רובוטיות, במופע נטול רגש, קר ומחושב המדמה את פעולת הבוכנות במנוע דאדאיסטי. רוחו של המופע והמבנה הכוריאוגרפי שלו שאבו את השראתם ככל הנראה מעבודותיו התקדימיות של קורט שוויטרס (Schwitters) האירוע נחל הצלחה כבירה והיווה פתח למסע הופעות של האנסמבל באירועי השקה חגיגיים של ירידי אמנות ברחבי העולם. עם בוא האביב

על מה אתה חושב? היא שאלה, על כלום ענית. נו! על מה? היא שאלה שוב ושוב ולא הרפתה.
חשבתי על לבעול ולהיבעל במכונית ספורט עם גג פתוח, כשידית ההילוכים תקועה על רברס ובמערכת הסאונד המשוכללת מתנגנת יצירה של טרי רילי (Terry Riley) על זה חשבתי, ענית ביובש לאקונוי ובקשיחות מעושה.

האמת שחשבתי גם על מאמרו של דונאלד ג'אד (Donald Judd) על דן פלווין (Dan Flavin) ועל הביקורת המרושעת שלו ורווית הקנאה, על אן טרואיט (Anne Truitt) וכך הוא כתב: "עבודותיה של אן טרואיט נראות רציניות, אבל זהו, שהן לא" הוא טען שגישתה מידי סובייקטיבית, פחות מידי עובדתית ונשית מידי...

ומשם קפצתי להרהר על הכוח שאת מייחסת לבעלות על מאות זוגות נעליים ומאות שמלות ולשולחנות קוסמטיקה ומשטחי שיש עמוסים לעיפה במיני תכשירים בעלי פוטנציאל היגאלות ועל טרולים מפוצצים בכל טוב בדרך חזרה מאי מותגי העל והעושר האקזוטי. לא הפסקתי לחשוב על הטיול הרגלי סביב השכונה ביום חול. התענגתי במחשבותיי על יופייה הצנוע של הגדר החיה המקיפה את הבית שלנו, מקושטת בשקיות ניילון בצבעי פסטל שנלכדו בה, על להקת חתולי הרחוב המתכרבלת בצילה בסמוך לקיר עמדת הזבל, על הגילוי היומיומי של חלקת הדשא המנוקדת בפרפרניים עדינים ועל אדמת החמרה האדומה שמוכתמת במעגלי לחות ארגמניים לכל אורכה של צנרת הטפטפות ועל שביל מרצפות האבן המוליך לחדר המדרגות. חשבתי על מה שאמרת... שנמאס לך שמסע קניות נתפס אצל נשים, או כמפלט ממהו, או כמסע נחמה ממהו אחר ושנמאס לך גם מכל הטקסטים שנכתבים וימי העיון שנערכים, סביב הנושא, לרוב בהנחיית אשכנזיות, ובשיתוף מזרחיות

וערביות ונזכרתי שאמרת שאוברדרפט נטול רגשות אשם הוא גורם מעצים,
נדבך חשוב במה שאת מכנה 'הפוסט פוסט פמיניזם החדש' ...

בארבעים שנה האחרונות, עת פריחתם של הפרשנים
החוקרים המנתחים המאבחנים
הבודקים המחפשים המבקרים
הדרשנים הדוברים המפענחים
המסבירים הסוקרים הבולשים
המעירים המבררים הבוחנים
המחטטים
האוצרים
הנוברים
החופרים
והפטפטנים
הומצאה שפה

בתהליך אבולוציוני מואץ ופלאי המציא הפלג המדברר של צבא סוכני
האמנות, שפת סתרים עבור עצמו. שפה חובקת עולם, שהלכה והתפתחה
באופן אורגני, הלכה וגיבשה כללי תחביר ודקדוק ייחודיים ומובהקים
משלה. מן מוטציה מולטי לשונית, דה קונסטרוקטיבית, פוסט מודרנית,
ונלעגת, עיסה כתושה ושבורה של ג'יבריש סוציולוגי, שפת השוק, שפת
השיווק, (הפרסום והיחצנות) והשפה האקדמית. מקצוענים כהדיוטות, כל
מי שיש לו אינטראקציה ולו הקטנה ביותר עם עולם האמנות, משתמש
בקוקטייל המגונה הזה כעדות חותכת להיותו שייך, רהוט פיוטי, אך גם
ואולי בעיקר אנאליטי. בתחילה, נשמעה השפה הפרשנית נהירה למדי,
פרקטית, פונקציונאלית ואינפורמטיבית ועדיין מיקמה עצמה במרחק נכון
מהאובייקטים. משנות השמונים, בד בבד עם תפיסת מקום ממשי בין
האובייקטים ויוצריהם, היא החלה להישמע כמו רחש בחש מיסטי. והיום,
כשביססה את מעמדה האוטוריטטיבי, כמשנה סדרי עולם, כמשווקת,
כבוראת קריירות וכמפיחת חיים באובייקטים מתים, היא מלווה כשומר
ראש את האמנים וחפציהם ונשמעת כמארש מאגי שלצליליו נערכים
תרגילי הסדר על רחבת המסדרים של האמנות העכשווית.

אם הסחר מכר בקניונים נערך לקצבם של הלמות ביטים אלקטרוניים מחרישי אוזניים מחוררי חדרי לב וכיס, את התערוכות והסחר בחפצי האמנות מלווה נונסנס מילולי, סם קשה, פטרייה שתלטנית ומאיימת שחונקת, אוטמת ומשתקת את התודעה והדמיון ומפריחה את גן העדן של האוטוסוגסטיה.

עם אחד, צבא אחד, שפה אחת
בואו אלינו לחשוב תרבות, להראות אמנות

כולם רציניים וחמודים. ידם קלה, הם כותבים על הכל. תמיד באותו כובד ראש אידיוטי וקפוץ, בסגנון חוברות הדרכה מתוחכמות לתלמיד, למורה ולהורה. אלה הם הנרשמים והבוגרים של עשרות הסדנאות ללימודי אוצרות ותרבות. אלה שהוכשרו תוך שנה שנתיים למקצוע הרב תחומי והמבוקש, באמצעות היחשפות לשאלות אסתטיות, חברתיות, פרקטיות ופילוסופיות בזירת האמנות העכשווית, אלה שעמדו בדרישות הסף התובעניות: תואר אקדמי בתחומי האמנות או מדעי הרוח, שליטה בעברית ובאנגלית, יכולת כתיבה וביטוי, סקרנות ומחשבה יצירתית והכי חשוב, תשלום של סכום נכבד עבור התואר הנכסף – אוצר.

“המבט העכשווי

ממוקד בנוכחות הסותרנית

של המחוק

וביחסי מחוק/נראה

כגורם ממשמע”.

שום סאטירה ותהא מבריקה וחריפה ככל שתהא, לא יכולה להעביר את עליבותה של הסיטואציה בה אוצר, מסביר ארוכות לצופה נבוך, לאספן או לקליינט סקרן, באמצעות אותה שפת סתרים מהפנטת, או בלועזיות עממית קלה יותר, את שמה החידתי של התערוכה, את סודם של מקבץ החפצים והחפצים מהמוכן, (Readymades) המפוזר בחלל הגלריה במבנה פוסט מינימליסטי קונספטואלי מהודק, אלגנטי ומתוחכם. את פשרם של שני סרטי הווידאו המוקרנים סימולטנית, את סיבת הצילומים המוגדלים

התולים בסמוך אליהם, שאחד מהם ממוסגר במפתיע במסגרת כחולה ומסתורית. מה משמעותם של שני הפסלים, זה היצוק בסגנון הז'אנר הניאו אשורי והשני פסל היפר ריאליסטי מושלם אך מוקטן, של טייס קרב. מה עומד מאחורי החיבור בין ציור שמן בטקסטורה חושנית לטקסט חידתי שמודפס על נייר A4, המוצמד לקיר בנון שלנטיות באמצעות פושפינס. מהי מטרתה של המוזיקה בטעם מעליות הבוקעת ונעלמת מפניות הגלריה ובעיקר מה מנסים לרמוז שני שלטי הניאון 'ART' ו-'EXIT' התלויים בכניסה וביציאה מן התערוכה. השאלה, האם המסביר החרוץ הוא מיצגן ברוך כשרון שמצליח להיות בתוך ומחוץ לסיטואציה בוזמנית ועל ידי כך מגחיק אותה, תישאר תלויה באוויר.

אין חדש תחת השמש.

אל מול השתלטות ז'רגון הקשקוש (בעיקר הסוציולוגי) על שדה האמנות, על רקע קולות הפסדה הביקורתית, מחקרית, תבונית, אינטלקטואלית הזאת, חובה שלא להסס להתנסח בהכללות גורפות. מאמרי הפרשנות והביקורת שנראים כטקסטים הגותיים הכתובים בשפת אלים, הם ברוב מוחץ של המקרים טקסטים הכתובים בשפה מטשטשת אינטליגנציה, שפה המאחדת בין הסנוב הנחות, הרטוריקן המבריק והטיפש הלא מודע. שפה קלוקלת, פרימיטיבית, קפופוניה של סימנים גרפיים אופקיים ריקים מאינפורמציה ותוכן, גידולי פרא שיצאו משליטה. רצף אותות וסימנים הניחנים ביציבות ובגמישות עילאיים, כאילו שהותקנה בהם מערכת מתלים הידראולית המייצבת את מוזיקה אווירת התוכן. ניתן 'לקרוא' בהם בכל דרך שנחפוץ, בדרך האורתודוקסית, מהסוף להתחלה, בדילוגים, באלכסון ואף באופן רנדומאלי. הפלא הגדול הוא, שגם כשמדובר בטקסטים מובנים, מסוגננים היטב קריאים ורהוטים, שמילה במ רודפת מילה, כולן ניצבות במקומן, בונות משפטים מצוחצחים ובנויים לתלפיות, בתוך פסקאות דשנות ומאורגנות בהקפדה יתרה, על פי כל חוקי התחביר והדקדוק, עדיין הם מצליחים להשאיר אותך תוהה, בוהה, מרוקן ואדיש. הישגם הכביר של אוצרי דפי ההסבר החלטוריסטים, רושמי ההודעות לעיתונות וכותבי המאמרים לכתבי עת נחשבים, הוא יכולתם להיראות ולהישמע באוזני קהל האמנות התרבותי כמי שמבטאים מחשבות חריפות, דחופות, מקוריות

וחשובות. בנקודה זו הם דומים להפליא למושאי כתיבתם, שנראים אף הם לעיתים כמו אובייקטים רבי ערך, מסתוריים וחידתיים, דימויים עמוקים ועשירי תוכן, ממש כמו אמנות.

מפאת תכונותיה האלסטיות המפליגות, שפת הסתרים המוזרה הפכה לשפה הסלונית של מעמד הביניים, לשירת המקלה. התפשטותה אימפריאלית, מרחביה אינסופיים, ידה בכל ופגיעתה קשה. עיתונאים, ז'ורנליסטים, הגיגנים בעלי טור יומי/שבועי, מפקחי משרד החינוך, מעצבים, יוצרי תכניות ריאליטי, גרפיקאים, אנשי מכירות, כותבי תכניות לסדנאות העצמה, מארגני סדנאות והפעלות למשפחה ולילד, הורים מעורבים, אקטיביסטים, אנשי שיווק, מגישי הצעות לתקצוב ולפרסים, פרסומאים, כתבי אופנה, סקולוגים, פרשנים פוליטיים, תרפיסטיים רב תחומיות, מבקרי טלוויזיה, מסעדות ואמנות, פרשני ספורט, מחנכות בחטיבת הביניים ואפילו מורים להתעמלות מזרחית (יוגה) ופילטיס וכמובן אמנים חוקרים. כולם נשמעים כאילו יצאו מאותו פס יצור אקדמי ופסבדו אקדמי, נראה שכולם הפכו לפילוסופים, למבקרי תרבות ובעיקר לסוציולוגים.

בואו אל הטעם

עדר עצום ורב

גרפומנים נטולי געגוע לחד פעמי.

הוא נהג לטייל לאיטו סביב הכיכר הגדולה, להתעכב ליד חלונות הראווה, להניח את כף ידו על הצדע בסמוך לגבתו הימנית, בתנועת הצדעה, ליצור גגון-סוכך הגנה בפני האור המסמא וריצודם המטריד של השתברויות הרחוב בשמשת החלון. הוא היה מתעכב וצופה בכבואתו המשיכה לו הצדעה, מתקרב מדביק בזהירות את צד כף היד החיצוני לזכוכית ולהתבונן היטב ועד כמה שאפשר מקרוב בפריטי היוקרה ובתוויות המחירים שלמרגלותיהם שתמיד נראות כאילו נכתבו על ידי נשים רכות וענוגות. הקרבה הפיזית, האינטימיות שפרחה בינו לבין הזכוכיות הקרות, הדיאלוג וקשר העין שנוצר דרכם, עם חפצי החן הנחשקים ועם בוכות חלון הראווה, גרם לו להרהר על ייחודיותו של המרחק הקבוע והעדין שהן כופות עליו באמצעות הניקיון, השקיפות והקושי.

בחוץ להט היום.

זרמי אוויר צוננים נפלטו מפתחי החנויות אל מרכז הכיכר, חתכו אותה פלחים, פלחים. החנויות עצמן נראו כמו אריזות וואקום שגרגר האבק האחרון נשאב מתוכן. עוביין של הזכוכיות הגדולות היווה את החסם הקריטי בין אוויר הרחוב המזוהם והשרבי, לבין בוחק הניקיון הצונן שבפנים. עודפי האוויר המטוהר שמילאו את חללי החנויות, הבריחו את הזבניות שריאותיהן לא היו מורגלות לשאוף אוויר צח, אל הספסלים שממולן, להפסקות סיגריה תכופות. עשן הסיגריה, טעם הניקוטין והפיח השחור שנפלט מצינורות הפליטה של המכונות, היו מרכיב חשוב, ומאזן בתרכובת האוויר העשירה ששאפו לריאותיהן לאורכו של יום העבודה. ממרחק בטוח, נראה היה שמסלול חייהם עובר בין מיטות השיזוף לספסלי הכיכר. הן יושבות להם מצחקקות בקולניות, מתלחשות, ומידי פעם אחת מהן משתעלת שיעול כבד שמעלה ממעמקי תחתית ריאותיה ליחה סמיכה וזהובה שעם כיפוף קל של גבה, נושרת לאיטה מבין שפתיה ישירות למרכז פח האשפה שניצב בסמוך לספסל. חלקן מורעבות, ואחרות מצוידות בבשר עבה שחנוק ואטום בבגדי עור, שנראים תפורים ישירות על עורן. על קרקפותיהן מונחות קסדות שיער בצבע פלטינה, או בגוון שחור גותי. עם פוני מפולס היטב, או עם שביל חד שחוצה את שערן כמו קרן לייזר שחוצה את החושך. מצחם מעוטר בקמטי מחשבה גליים שמלווים גבות מצוירות, ריסים ארוכים ומוקשים ושפתיים שנראות כספוגי דם מתוחמים בעפרון. הן מהוות צמיד פרולטרי נוצץ, גס, צעקני ומתריס סביב הכביש שמקיף את הכיכר. אסכולה פמיניסטית שהולכת ותופסת חזקה באקדמיה, בכתבי עת אקדמיים ובקרב בוגרות דעתניות מערי פיתוח ושכונות מצוקה, רואה בהן מודל נשי רדיקאלי, לוחמני ומתוחכם, סוג של פקעת פמיניסטית בעמדת השהייה. המאמרים המבריקים שנכתבים אודותיהם, ליטשו זוויות חדשות בתודעתו, מבטו השתנה. עכשיו הוא יכול להתבונן בהן מעבר לקליפת הגסות התוקפנית. "זהו כוחו של הטקסט", הוא חזר ושינן, בעודו לוטש עיניים במקבצי הנשים הנפלאות ומעוררות החשק הללו. הן הפכו עבורו למושא הערצה, הוא הזדהה לחלוטין עם מאבקן האמיץ לשחרור מאחיזתם המדכאת של הקבוצות הדומיננטיות בחברה.

"מעשה האמנות הוא הליכה על סף תהומות. תהום השרלטנות היא האימתנית והמאיימת מכולן. איום קבוע שאמור לשמור על האמן ערני, חשדן ודרוך כקפיץ, בעת מאבקו הנצחי על כיבוש מרחבים חדשים והרחבת שטח המחיה של האמנות. בחזית, משמע בשוליים, בחלקות הרחוקות, בשדות הבור, בשטחי ההפקר האקספרימנטאליים, מקום בו נמצא האמן במאבק תמידי, במקום בו אין יום ואין בו לילה, במרחבי הדמדומים הנצחיים, איום השרלטנות הוא המצפן, הוא המלאך השומר".

המודרניזם, בקדשו את החתירה קדימה, בהתמכרותו לחדש ולשונה, ברוחו הפונדמנטליסטית, באמונתו הפנאטית באוונגארד, עיוור עצמו לדעת. זחוח, שמן ומאוהב בעצמו, דחק את האמנות אל מעבר לעצמה, אל הארץ המסוכנת של החופש המוחלט, בה שמרנות ורדיקאליות הן מילים נרדפות, בה רע הוא טוב וטוב הוא רע. ארץ נטולת היררכיה, בה האינטליגנציה היא האלוהים ולחיים אין גוף. הוא הדף אותה אל מעבר לסף תהום השרלטנות, אל מקום נטול סייגים, שהכל בו מותר והכל בו אסור. אטימות שבעת רצון השתלטה על הארץ נטולת האופק. עם הזמן הפכה שביעות הרצון למוטו, למטרה בפני עצמה, היא הלכה והשתלטה על כל חלקה טובה, עד שהפכה סלוגן לדרך ואיכות חיים. עירום ושיכור, חגג המודרניזם עד אובדן חושים את קיצם של כל האיסורים, מלווה את החגיגה בצעקות וקריאות שחץ, הכל אמנות'. הו אז קרס הסכר ובא עלינו שיטפון המילים הגדול.

* CONTEXT – ANTI AGING' ופלאות אחרות' הוא מבחר מתוך טקסטים שעתידים להופיע בתערוכה עתידית.